

Мужайло І. С. Особливості вивчення англійської мови засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та жестової мови молоддю з порушеннями слуху. Ірина Мужайло. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (18 квітня 2018 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С. 258-261. Режим доступу <https://www.sspu.sumy.ua>

УДК 376. 056-123 (045)

Мужайло І.С.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЖЕСТОВОЇ МОВИ МОЛОДДЮ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Актуальність. Якісні зміни, що відбулися у свідомості громадян незалежної України, вимагають перегляду стратегії шкільної мовної освіти – головного завдання сучасної освітньої політики в державі. Зростання соціальної ролі молоді людини, її активне творче самовиявлення зумовлюють необхідність формування комунікативно компетентної мовної особистості, здатної вміло користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях, зберігати й примножувати цінності та ідеали народу. Зазначена ідея є домінантою Державної національної програми «Освіта (Україна ХХІ століття)», Національної доктрини розвитку освіти в Україні, Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, Концепції мовної освіти загальноосвітньої школи, Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, Проекту концепції жестової мови в Україні та Концепції двомовного навчання [1,2,4]. Актуальним для українців, які мають порушення слуху сьогодні є усвідомлення української жестової мови як першої «рідної», «материнської». Спеціальна освіта покликана сформувати білінгва, тобто нечуючого, який вільно володіє і українською словесною, і українською жестовою мовами, а також послуговується іноземною мовою — англійською. Тому, актуальність власного педагогічного досвіду спрямована на розвиток комунікативної компетентності учнів з порушеннями слуху з врахуванням лінгвістичних, психолого-педагогічних, лінгводидактичних засад.

Мужайло І. С. Особливості вивчення англійської мови засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та жестової мови молоддю з порушеннями слуху. Ірина Мужайло. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (18 квітня 2018 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С. 258-261. Режим доступу <https://www.sspu.sumy.ua>

Мета — висвітлити авторський педагогічний досвід формування комунікативних компетенцій нечуючих учнів на уроках англійської мови у вечірньому загальноосвітньому закладі.

Виклад основного матеріалу. Сукупність знань, умінь і навичок, здобутих у процесі навчально-виховної роботи з учнями, які мають порушення слуху, становлять даний педагогічний досвід практичної діяльності засобів і принципів педагогіки з урахуванням умов та особливостей учнів. Передусім він спрямований на розв'язання актуальних проблем сучасної педагогіки — використання комп'ютерної техніки у навчальному процесі та проблем спеціальної педагогіки - пошук найоптимальніших умов та засобів для роботи з дітьми та молоддю з особливими потребами [3].

Варто зазначити, що нечуючі учні одного класу мають різний рівень володіння українською жестовою мовою. Це зумовлено різними чинниками: мова спілкування в родині (словесна або жестова, українська або російська, батьки з порушенням слуху або батьки без порушення слуху); саморозвиток. З урахуванням цих аспектів розроблено навчальну програму факультативного курсу для учнів з порушеннями слуху “Українська жестова мова. 8 - 11 класи” [7]. Таким чином, в межах навчального закладу вдалося створити однакові умови для опанування і вдосконалення знань, умінь та навичок використання УЖМ і збагачення жестівниково-словникового запасу. Темі програми “Українська жестова мова. 8 - 11 класи” збігаються з темами навчальних програм з англійської мови: “Спорт”, “Природа і погода”, “Засоби масової інформації” та ін., що полегшує пояснення матеріалу на уроках іноземної мови. При вивченні теми “Природа і погода” нечуючі учні завжди погано запам'ятовували назви природних катастроф: “tsunami”, “flood” та ін., і або не використовували у власному мовленні, або вживали некоректно. Після

Мужайло І. С. Особливості вивчення англійської мови засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та жестової мови молоддю з порушеннями слуху. Ірина Мужайло. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (18 квітня 2018 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С. 258-261. Режим доступу <https://www.sspu.sumy.ua>

факультативних занять УЖМ з цієї теми учні почали усвідомлено розуміти походження слів в українській мові, як наслідок, правильно вживати назви природних лих у власному мовленні (словесному та жестовому) і, правильно використовувати назви природних катастроф відповідно до різних комунікативних ситуацій на уроках англійської мови.

Сучасний урок іноземної мови неможливий без використання ІКТ. Вивчаючи з учнями тему “Україна”, впевнилася, що нечуючі живуть в умовах інформаційної ізоляції та мовного бар’єру. Радіо є недоступним засобом, тому використовуються друковані видання, інтернет-джерела, а також телебачення, яке частково забезпечує переклад УЖМ, зазвичай окремі телепередачі новин. Що ж до культурного розвитку, то телепередач, розрахованих на нечуючу ланку суспільства на сучасному телебаченні загалом відсутні. Більшість учнів не могли описати жодну історико-культурну пам’ятку столиці - міста, де вони мешкають. Тому, нами було розроблено проект “Відкривай Київ з нами”, метою якого було створення інтерактивної карти столиці, що наповнювалася відео з поясненням про різні історико-культурні пам’ятки УЖМ. Проект у 2016 році отримав 2 гранти від Київського міського голови у галузі освіти у номінації “Чуйне серце”. Учні, незважаючи на фізичні порушення, підвищили власний рівень ІКТ (навчилися працювати з Google Maps, а також з різними програмами категорії “відео-редактор”), розробили перелік пам’яток Києва, відзняли відеоматеріал, змонтували його, наповнили карту. Для вирішення проблем з використанням УЖМ (складні слова, неологізми та ін.) до участі у проекті були залучені фахівці лабораторії жестової мови Інституту спеціальної педагогіки НАПН України: С. Кульбіда - доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту спеціальної педагогіки НАПН України та Іванюшева Н. - перекладач жестової мови вищої категорії УТОГ. Учні тепер не

Мужайло І. С. Особливості вивчення англійської мови засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та жестової мови молоддю з порушеннями слуху. Ірина Мужайло. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (18 квітня 2018 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С. 258-261. Режим доступу <https://www.sspu.sumy.ua>

лише знають, де розташований Маріїнський парк, як доїхати до музею Михайла Булгакова, а й можуть розповісти про історико-культурні пам'ятки рідною УЖМ та словесною українською, і писемною англійською мовою [5].

Варто зауважити, що таке поєднання навчальної і проектної діяльності, засобів ІКТ та УЖМ задовольняє потребу в культурно-пізнавальному розвитку нечуючих учнів, а також сприяє їхньому усвідомленню себе активними громадянами сучасного суспільства, не обмеженими фізичними вадами.

2 роки назад я стала учасницею міжнародного проекту “Spreadthesign” тому, що вважала за потрібне використовувати цей ресурс у власній педагогічній діяльності. Даний проект не лише дозволяє показати учням жести нових слів до теми уроку УЖМ, а й дозволяє порівняти різні жестові мови світу. Ресурсом “Spreadthesign” нечуючі учні користуються, як “тлумачним словником” для пошуку значень нових лексичних одиниць на уроках англійської мови. Відмінністю від звичного тлумачного словника є візуальний спосіб подання інформації - жестовий, оптимальний для нечуючих учнів [6].

Висновки. Таким чином, важливою складовою новітнього освітнього процесу є використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, а також засобів, які сприяють найефективнішому формуванню та розвитку комунікативних компетенцій у нечуючих учнів на уроках англійської мови. Для успішного оволодіння іноземною мовою нечуючими, варто не применшувати значення рідної - жестової. Поєднання “рідного” з “сучасним” створює умови для розвитку комунікативних компетенцій у учнів з порушеннями слуху.

Список використаних джерел.

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти. Режим доступу : www.britishcouncil.org.ua; www.goethe.de/kiev
2. Кульбіда. С.В. Статус національних жестових мов і включення УЖМ до сім'ї жестових мов Європи / С. В. Кульбіда // Особлива дитина:

Мужайло І. С. Особливості вивчення англійської мови засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та жестової мови молоддю з порушеннями слуху. Ірина Мужайло. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (18 квітня 2018 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С. 258-261. Режим доступу <https://www.sspu.sumy.ua>

навчання і виховання. - № 3. - С. 21-30. Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/707084/>

3. Кульбіда С. В. Формування жестомовної комунікативної компетенції – від розуміння до застосування / С. В. Кульбіда // Особлива дитина : навчання і виховання. – 2016. – № 1/77. – С. 15 – 29. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/707090/>

4. Кульбіда С. В., Чепчина І. І. Проект концепції жестової мови в Україні.- С. Кульбіда, І. Чепчина.- Дефектологія. - № 3. – 2009. – С. 3 – 7. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/706187/>

5. Проект “Відкривай Київ разом з нами” Режим доступу: <https://www.google.com/maps/d/edit?mid>

6. Проект “Поширимо жест”. Режим доступу: <http://www.spreadthesign.com/>

7. Програми з Української жестової мови. 8 - 11 класи (факультатив). Садова А. П., Федорченко Д. А., Мужайло І. С. - Київ, 2017. - 46 с.